

JEGYZŐKÖNYV

a Szlovén Köztársaságban élő magyar nemzeti közösség és a Magyar Köztársaságban élő szlovén nemzeti kisebbség különjogainak biztosításáról 1992. november 6-án aláírt Egyezmény rendelkezéseinek megvalósítását figyelemmel kíséző Szlovén-Magyar Kisebbségi Vegyes Bizottság V. üléséről

A Szlovén-Magyar Kisebbségi Vegyes Bizottság 2000. február 3-4-én megtartotta V. ülését Ljubljánban. A magyar tagozatot Szabó Tibor, a Határon Túli Magyarok Hivatalának elnöke, a szlovén tagozatot Mihaela Logar külügyminisztériumi államtitkár vezette.

I.

A Felek, valamint a két kisebbségi közösség képviselői újlag megállapították, hogy a Magyarországon élő szlovén nemzeti kisebbség és a Szlovén Köztársaságban élő magyar nemzeti közösség különjogainak biztosításáról szóló, a két ország között 1992-ben aláírt Egyezmény pozitívan hat a két nemzetiség helyzetére.

A Felek meglegedésére az egyezmény gyakorlati megvalósulása számos helyen túlmutat az ENSZ 1992-es, a nemzeti vagy etnikai, vallási és nyelvi kisebbségekhez tartozó személyek jogairól szóló nyilatkozatán, az Európa Tanács Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló Keretegyezményén és a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartáján.¹ Ez a gyakorlat lehetőséget adhat arra, hogy a magyar-szlovén kormányközi és határ menti régiók közti együttműködés példává váljon Közép-Európában.

A Felek üdvözlik és támogatják – közös egyetértés és a jogállamiság keretein belül –, hogy a nemzeti közösségek megjelenítsék és legitim módon képviseljék kulturális önkormányzási érdekeiket ahol elszórtan, és területi önkormányzási

¹ A jegyzőkönyv szlovén változata általában az európai nemzetközi kisebbségi standardokra hivatkozik, az itt megnevezett szerződéseket konkrétan nem említi.

érdekeiket ahol koncentráltan élnek², - összhangban az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése 1201. sz. és a Helyi és Regionális Hatóságok Kongresszusa 43. sz. ajánlásaival.

II.

A Vegyes Bizottság értékelte a IV. ülés ajánlásainak megvalósítását, és megállapította, hogy:

az általános kérdések terén

1. Mindkét kormány a negyedik ülés ajánlásait kormányhatározatba foglalta. A IV. ülés ajánlásai felélénkítették az érintett tárcák tevékenységét, és ennek köszönhetően konkrét eredmények születtek. A vegyes bizottság néhány ajánlásának megvalósítása azonban hosszabb időt igényel, s ezek napirenden tartása a továbbiakban is szükséges.
2. A szlovéniai magyar közösség és a magyarországi szlovén kisebbség a továbbiakban is igényli anyaországaik nagyobb támogatását nyelvi és kulturális identitásuk megőrzése céljából.
3. Szlovéniában a nemzeti kisebbségek tagjai számára biztosítottak a kétnyelvű okmányok. Magyarországon 2000. január 1-től minden kisebbséghez tartozó magyar állampolgár kétnyelvű személyazonosító okmányt igényelhet.³
4. A személyi igazolvánnyal történő határátlépést kedvezően fogadták a két kisebbség tagjai és a határ két oldalán élő emberek, ugyanakkor a gyakorlatban a határátlépés során fennakadások jelentkeznek.
5. A magyar-szlovén határszakaszon működő hat határátkelőhely pozitív hatással van a térség gazdasági fejlődésére, valamint a kisebbségek és anyaországuk kapcsolattartására. Ugyanakkor még nem sikerült orvosolni a nyitvatartási idő és egyéb korlátozások kapcsán felmerült problémákat. Folytatódnak az előkészületek a Pince-Tornyiszentmiklós és a Felsőszöl-

² A jegyzőkönyv szlovén változata ettől eltérően így fogalmaz: „... , hogy a nemzeti közösségek megjelenítsék és legitim módon képviseljék kulturális önkormányzási érdekeiket lakókörnyezetükben és azon kívül...”.

³ A jegyzőkönyv szlovén változata „kisebbséghez tartozó magyar állampolgár” helyett a „kisebbséghez tartozó személyek” kifejezést használja.

nök-Martinje határátkelő nemzetközi határátkelővé minősítése érdekében. Még nem sikerült megnyitni a Čepinci-Kétvölgy határátkelőt. Elkezdődött a Kétvölgy- Felsőszölnök (Verica-Gomji Senik) közötti közút építésének tervezése.

6. Folyik a magyar-szlovén vasútvonal intenzív építése, melynek eredményeként közvetlen vasúti kapcsolat jön létre a Magyar és Szlovén Köztársaság között. A kétoldalú egyezmény szerint a munkálatok 2000. év végéig befejeződnek.
7. A Szentgotthárdi Szlovén Főkonzulátus megkezdte munkáját, magyar oldalon pedig folyamatban van a lendvai magyar tiszteletbeli konzul kinevezése.
8. Eredményesen működik az 1999. februárban újraválasztott Országos Szlovén Önkormányzat,⁴ mely a magyarországi szlovén közösség legfőbb önkormányzati választott testülete. Összesen 10 településen működnek szlovén kisebbségi önkormányzatok. A Magyarországi Szlovének Szövetsége együttműködve az Országos Szlovén Önkormányzattal koordinálja és szervezi a szlovén közösség kulturális és egyéb egyesületeinek tevékenységét.

A szlovéniai magyar nemzeti közösség 5 községben (közigazgatási egység) választotta meg a magyar nemzeti tanácsok képviselőit.⁵ A kisebbség kulturális, tájékoztatási tevékenységét a Magyar Művelődési Intézet, a Népúj-ság, a Muravidéki Magyar Rádió és az RTV Magyar Szerkesztősége végzi.

9. A Szlovén-Magyar Határmenti Regionális Tanács, amelynek munkájában Vas és Zala megye, valamint a Magyarországgal határos szlovéniai községek vesznek részt, eredményesen⁶ folytatja munkáját.
10. Magyar állami támogatással folytatódott az apátistvánfalvi és felsőszölnöki templom felújítása. A szlovén anyanyelvű katolikus lelkész ügyében továbbra sincs végleges megoldás.

⁴ A jegyzőkönyv szlovén változatában hibásan szerepel az Országos Szlovén Önkormányzat neve.

⁵ A jegyzőkönyv szlovén nyelvű változata a regionális szintet is említi: „A magyar nemzeti közösségnek regionális szinten és az öt községben is választott tanácsa működik.”

⁶ A szlovén jegyzőkönyvben az „eredményesen” kifejezés hiányzik.

A magyarországi szlovén és a muravidéki magyar közösség anyanyelvű hitéletét megoldatlan kérdéseinek rendezése érdekében a maribori és a szombathelyi püspökség között megindult az egyeztetés.

11. Zajlanak a két ország közötti foglalkoztatási egyezmény szakértői megbeszélései.

az oktatás területén

1. 1999 novemberében Budapesten aláírták a Magyar Köztársaság és a Szlovén Köztársaság közötti oktatási, kulturális és tudományos együttműködési programot, mely a 2000-2003-ig tartó időszakot öleli fel. A jegyzőkönyv nagy figyelmet szentel a két kisebbség oktatási és kulturális fejlődésének.
2. A magyar oktatási kormányzat erőfeszítései ellenére, hogy a nemzetiségi kis létszámú iskolák normatív és kiegészítő támogatása 50%-kal emelkedett, a Rábavidéki nemzetiségi kisiskolák és a fenntartó önkormányzatok a gyerekek kis létszáma miatt jelentős anyagi nehézségekkel küzdenek.
3. A muravidéki magyar lektor munkába állításához a magyar Fél minden feltételt megteremtett.
4. Eredményesen folytatódik a nemzetiségi, illetve kétnyelvű pedagógusok továbbképzése, a tankönyv, illetve hallgatócsere, valamint a határmenti óvodák, illetve iskolák együttműködése.
5. A diplomák kölcsönös elismerését biztosító magyar-szlovén egyezmény 1999 februárjában került aláírásra, Szlovéniában a ratifikálási eljárás folyamatban van.
6. A muravidéki magyar és a Rába-vidéki szlovén katolikus gyerekek hitoktatását szolgáló tankönyvek még nem jelentek meg.

a művelődés és tájékoztatás területén

1. Eredményesen működik a Szlovén Kulturális és Információs Központ Szentgotthárdon, növelve a magyarországi szlovén közösség kulturális, oktatási és tájékoztatási lehetőségeit.

2. Folytatódott, elsősorban a szlovén Fél anyagi támogatásával a lendvai művelődési ház építése. A magyar Fél és Lendva Község anyagi lehetőségeihez mértén járult hozzá az építkezéshez.
3. Az Országos Szlovén Önkormányzat⁷ kizárólagos tulajdonában lévő szentgotthárdi szlovén rádió közhasznú társaság megkapta az Országos Rádió és Televízió Tanácstól a heti nyolc órás műsorszolgáltatási jogosultságot. A szlovén kisebbség⁸ a rádió működtetéséhez és a stúdió felszereléséhez igényli a magyar Fél támogatását. A Szlovén Köztársaság költségvetési támogatása és a Phare Credo⁹ program anyagi eszközei biztosítva vannak.
4. A szlovén fél, együttműködve a Muravidéki Magyar Öngazgatási Nemzeti Közösséggel és a Lendvai Községgel, megoldást talált a lendvai Bánffy Magyar Könyvesbolt helyiség gondjaira. A magyar Fél a helyiség felújításához nyújtott anyagi segítséget.
5. A Szlovén Fél a kulturális örökségről és a könyvtárakról szóló törvénnyel összhangban, előkészíti a Lendvai Múzeum és Könyvtár jogi helyzetének megfelelő rendezését.
6. Folytatódik a két kisebbségi közösség, valamint a két ország határmenti régiói között (Vas és Zala megye, muravidéki községek) az intenzív együttműködés a kultúra és oktatás terén.¹⁰

III.

A Vegyes Bizottság továbbra is érvényesnek tartja azokat az ajánlásokat, amelyek nem, vagy csak részben valósultak meg. Ezek mellett a következő ajánlásokat teszi a két kormány számára:

⁷ Lásd az I. jegyzőkönyv 2. lábjegyzet.

⁸ A jegyzőkönyv szlovén változatában az Országos Szlovén Önkormányzat szerepel a „szlovén kisebbség” helyett.

⁹ A jegyzőkönyv szlovén változatában „Phare” program szerepel.

¹⁰ A jegyzőkönyv szlovén változatában a „kulturális, oktatási és egyéb területeken” (kiemelés itt), míg a magyar változatban a „kulturális és oktatási területen” szerepel.

az általános kérdések terén

1. A két kormány a jövőben még jobban vegye figyelembe a kisebbségi közösségek igényeit és érdekeit, és következetesebben hajtsa végre a Vegyes Bizottság ajánlásait.
2. A vegyes bizottság indokoltnak tartja, hogy a két ország a 2000. évben megnyissa a Čepinci-Kétvölgy közötti határátkelőt, amely kedvezően hatna a Rába-vidék ezen részén élő szlovének anyaországukkal való kapcsolat-tartására.¹¹
3. A Felek tegyenek meg mindent a Pince-Tornyiszentmiklós és a Martinje-Felsőszölnök határátkelők nemzetközivé minősítése érdekében. A kishatárforgalmi határátkelőkön alakítsanak ki az igényeknek megfelelő nyitvatartási időt. Vizsgálják meg annak lehetőségét, hogy ezen átkelőket más országok, főként Ausztria polgárai is igénybe vehessék.
4. A vegyes bizottság javasolja, hogy ezen feladatok ellátására hozzanak létre egy szakértői bizottságot.
5. A Felek – lehetőségeik szerint – tegyenek eleget a két kisebbségi közösség magasabb és indokolt költségvetési igényeinek.
6. A Felek még következetesebben folytassák a két kisebbség lakóterületének gazdasági fejlesztését, és éljenek e téren az EU-programok lehetőségeivel és eszközeivel.
7. A bizottság üdvözli és támogatja a maribori és a szombathelyi püspökök közös erőfeszítéseit a félszölnöki szlovén és a lendvai magyar katolikus plébános kinevezésére, és kéri, hogy ennek keretében oldódjon meg a hit-tankönyvek problémája is.¹²

¹¹ A jegyzőkönyv szlovén változatában még a következő szövegrész szerepel „(...) valamint a határ két oldalán élő lakossággal...”.

¹² A jegyzőkönyv szlovén változatában ez így szerepel: „A bizottság üdvözli a maribori és a szombathelyi püspökség püspökeinek a törekvéseit, hogy a muravidéki és a Rába-vidéki kisebbségek számára lelkészeket biztosítsanak az anyanyelvi vallási szertartásokhoz.”

8. A Felek tegyenek meg mindent annak érdekében, hogy a kétoldalú foglalkoztatási egyezmény még ez év első felében aláírásra kerüljön.¹³
9. A vegyes bizottság javasolja a kormányoknak, hogy a szervezők – Szlovénia és az Európa Tanácsa – a Stabilitási Egyezmény keretében 2000-ben Porto-rióban rendezendő kisebbségi konferencia nemzeti delegációiban a magyar és a szlovén nemzeti kisebbségek képviselői is helyet kapjanak abból a célból, hogy bemutathassák és képviselhessék a magyar-szlovén kisebbségvédelmi együttműködést.

az oktatás területén

1. A Felek tegyenek meg mindent az anyanyelvű és a kétnyelvű oktatás minőségének javítása érdekében a Rába-vidéki nemzetiségi és a muravidéki kétnyelvű általános iskolákban.
2. A Magyar Fél támogassa azon törekvéseket, hogy a nemzetiségi kisiskolák nagyobb mértékű támogatást kapjanak (Kiegészítő normatívák segítségével) az állami költségvetésből. Biztosítsa ezen iskolák működésének megfelelő feltételeit.
3. A Magyar Fél az aláírt oktatási, művelődési és tudományos együttműködési program keretében biztosítsa a muravidéki magyar kétnyelvű iskolák számára a pedagógiai szaktanácsadót. A két illetékes minisztérium szabályozza a két – Rába-vidéki szlovén és a muravidéki magyar – szaktanácsadó munkakörét és munkafeltételeit.
4. A szlovén Fél ratifikálja a diplomák kölcsönös elismerését biztosító egyezményt.
5. A Magyar Köztársaság kormánya és a Szlovén Köztársaság kormánya által aláírt oktatási, művelődési és tudományos együttműködési programmal összhangban az illetékes minisztériumok a két érintett kisebbség tankönyveinek kérdésében szakértői vegyes bizottságot hoznak létre.¹⁴

¹³ A jegyzőkönyv szlovén nyelvű változatának megfogalmazása szerint: „Mindkét fél ösztönözze a kétoldalú kölcsönös foglalkoztatási egyezmény elkészítését és aláírását”.

¹⁴ A jegyzőkönyv szlovén változatában még a következő mondat is szerepel: „A munkacsoport jogköréről és feladatairól az illetékes minisztériumok közvetlenül állapodnak meg”.

a művelődés és tájékoztatás területén

1. A Felek biztosítsák, hogy a lendvai Művelődési Ház építése – lehetőleg – 2000. év végére befejeződjék. A Magyar Fél vizsgálja meg egyszeri pénzügyi támogatás lehetőségét az építkezés befejezése érdekében. A vegyes bizottság munkamegbeszélést javasol a Szlovén Köztársaság Kulturális Minisztériuma, Lendva Község, Muravidéki Magyar Önkormányzati Közösség és a Határon Túli Magyarok Hivatala között.
2. Az Országos Szlovén Önkormányzat¹⁵ tegyen további lépéseket a rádióstúdió felszerelése érdekében.¹⁶ A magyar Fél a rendelkezésre álló forrásokból anyagilag is támogassa a stúdió kialakítását és a szerkesztőség működését, hogy az adás 2000-ben beindulhasson.¹⁷
3. A magyar Fél kezdeményezze, hogy a 2001. évi költségvetésből a rádió kapjon elkülönített céltámogatást.
4. A Szlovén Fél a törvényi lehetőségeken belül tegyen lépéseket a Lendvai Múzeum és Könyvtár státusza rendezése érdekében, figyelembe véve a muravidéki magyarság javaslatait.
5. A szlovén fél megkezdi a lendvai magyar TV stúdió helyiség-gondjának rendezését.
6. A magyar Fél nyújtson anyagi támogatást a muravidéki magyarságnak a magyar államiság 1000. évfordulója megünnepléséhez és a Szent István szobor felállításához.¹⁸

A Felek megegyeztek abban, hogy következő ülésüket Magyarországon tartják. A Jegyzőkönyv két példányban készült, szlovén és magyar nyelven. Mindkét változat hiteles.

¹⁵ Lásd az I. jegyzőkönyv 2. lábjegyzet.

¹⁶ A jegyzőkönyv magyar változatából kimaradt a következő mondat: „ (...) mivel a rádiófrekvenciát jóváhagyták, úgyszintén biztosítottak a források a PHARE programból és a Szlovén Köztársaság költségvetéséből is”.

¹⁷ A jegyzőkönyv szlovén változatából kimaradt a következő mondatrész: „ (...) hogy a rádió 2000-ben megkezdjé a műsorsugárzást”.

¹⁸ A jegyzőkönyv magyar változatából kimaradt annak feltüntetése, hogy a Szent István szobrot Lendván állítják fel.

A Jegyzőkönyvet aláírta:

a Vegyes Bizottság Szlovén
tagozatának elnöke
MIHAELA LOGAR

a Vegyes Bizottság magyar
tagozatának elnöke
SZABÓ TIBOR

Ljubljana, 2000. február 4.